



Warszawa, 12/12/2007r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-553397 - IX- 902/07/ZS

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00

Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
Bogdan KLICH

Minister Obrony Narodowej

Szanowny Panie Ministrze

Uprzejmie informuję Pana Ministra, iż liczne skargi zainteresowanych, ich rodzin, informacje prasowe oraz krytyczne uwagi dowódców jednostek, do których wcielano poborowych, były powodem przeprowadzenia badań dotyczących problemów związanych z poborem oraz powoływaniem do służby wojskowej, w oparciu o postanowienia ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn. Dz. U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416 z późn. zm.).

Głównym adresatem wyrażanej krytyki były powiatowe komisje lekarskie, w szczególności prawidłowość ich orzekania w zakresie określenia kategorii przydatności poborowych do służby wojskowej. Mało wnikliwe oceny stanu zdrowia, nie uwzględnianie w procesie kwalifikacji zgłaszanych schorzeń oraz przedstawianej dokumentacji medycznej, to najczęściej podnoszone uwagi pod adresem członków tych komisji.

Zarzuty te w znacznej części potwierdzają dowódcy jednostek wojskowych. W ich ocenie powoływanie do służby poborowych ze schorzeniami zdrowotnymi stanowi istotny problem dla Sił Zbrojnych. Z chwilą przybycia do jednostki poborowych, już podczas pierwszego kontaktu z lekarzem, zgłaszają oni różnego rodzaju dolegliwości, stanowiące podstawę do kierowania ich na badania specjalistyczne, wykonywane przez wojskową służbę zdrowia. Po ich przeprowadzeniu, często są zwalniani z odbywania dalszej służby wojskowej. Pobieżne badania poborowych, powodują dodatkowe koszty (ponoszone przez MON) i dezorganizują proces szkolenia.

Nie do rzadkości należą przypadki, żądania przez tych żołnierzy od resortu obrony, wypłaty stosownych odszkodowań, także w drodze postępowania sądowego, za utratę zdrowia w czasie pełnienia służby wojskowej.

Podkreślić należy, iż zarówno żołnierze jak też występujący w ich imieniu członkowie rodzin, powołują się wówczas na wydane orzeczenie powiatowej komisji lekarskiej i uzasadniają, że będąc poborowymi do wojska zostali wcieleni jako zdrowi, a zwolnieni ze służby z powodu utraty zdrowia w czasie tej służby. Dla skarżących jest bowiem oczywistym, że schorzenia, które zostały ustalone podczas dodatkowych badań, już po wcielaniu do służby wojskowej, wynikały z uciążliwości i trudnych warunków służby.

Zdając sobie w pełni sprawę z ograniczonego wpływu Pana Ministra na proces funkcjonowania powiatowych komisji lekarskich w czasie poboru (zgodnie z art. 37 ust. 1 powołanej wyżej ustawy, zwierzchni nadzór nad przeprowadzeniem poboru sprawuje minister właściwy do spraw wewnętrznych) proszę o rozważenie możliwości prowadzenia bardziej wnikliwej kontroli w tym zakresie. Uprawnienie takie wynika z treści art. 37 ust. 3 tej ustawy.

Wzmoczone działania kontrolne, w mojej ocenie, znacząco wpłyną na poprawę pracy powiatowych komisji lekarskich i zapobiegą wcielaniu do służby wojskowej poborowych z różnymi dolegliwościami zdrowotnymi.

Wymagającym szybkiego uregulowania jest także problem poborowych zameldowanych i często zamieszkałych w kraju a uczących się lub studiujących w szkołach i na uczelniach zagranicznych. Obowiązujące przepisy nie uwzględniają takiego stanu faktycznego i skutkują, w przypadku wystąpienia poborowego z wnioskiem o odroczenie służby wojskowej, niejednolitym postępowaniem organów wojskowych w tym zakresie. Stan ten wywołuje także niezadowolenie poborowych i jest powodem skarg kierowanych m.in. również do Rzecznika.

Zbadania wymaga także zasadność zapisu art. 58 pkt 1 wyżej wskazanej ustawy, nakładającego obowiązek służby wojskowej na mężczyzn, którzy do końca roku kalendarzowego, kończą pięćdziesiąt lat życia.

Przepis ten daje możliwość i nakłada obowiązek na wojskowych komendantów uzupełnień, powoływania do czynnej służby wojskowej mężczyzn z tej grupy wiekowej w przypadku nie skierowania ich z różnych przyczyn do rezerwy bez jej odbycia. Powoływanie do służby wojskowej poborowych w tak zaawansowanym wieku, w mojej ocenie jest co najmniej kontrowersyjne. Ograniczona sprawność fizyczna, a także inne uwarunkowania (np. zmniejszona odporność na trudy i dolegliwości służby) będą przysparzały wielu kłopotów tej grupie żołnierzy. Na ten problem zwracają uwagę także dowódcy różnych szczebli dowodzenia, podkreślając zwłaszcza rosnące wymogi fizyczne w procesie prowadzonego przez nich szkolenia żołnierzy.

Uwzględniając powyższe oraz działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1997 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz. U. z 2001 r. Nr 14. poz. 147)

przedstawiam te istotne i trudne problemy, wyrażając nadzieję, że podjęte przez Pana Ministra działania spowodują ich szybkie rozwiązanie.

Będę wdzięczny Panu Ministrowi za poinformowanie mnie o zajęтым stanowisku wobec przedstawionej problematyki.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich